

Urejanje restavracijskega vrta "Río" v Ljubljani.

Zvezni kongres v pripravah za uvedbo "policijske" države

Načrti za zatiranje "komunizma", ki pa so v resnici namenjeni unijam in vsem, ki so za socialne reforme ter civilne svobodštine

Kongresni odbor za pobiranje protiameriških aktivnosti je pripravil zakonski osnutek za pobiranje komunizma. Zvezni zborovi je bil predložen ta teden.

Wallace svari pred fašizmom

Henry A. Wallace je dejal, da je predlog tega kongresnega odbora uvod v fašizem. In Wallace ni komunist! Ve pa, kot vemo vsi drugi napredni delavci, da ako bo predlog sprejet, ne bo ubil samo komunistične stranke, ki je v tej deželi itak malenkostna, ampak vse liberalno gibanje.

Na podprtih pa se bodo pojala podtalna gibanja onih ljudi, ki se ne boje za svoje preprica. Niti tvegati niti svojih življenj.

"Kam bomo prišli s takimi načrti", svari Wallace. Cemu siliti v skrivališča ljudi, ki se ravnajo po postavah in izražajo svoja mišljena edino v okviru civilnih svobodščin, ki jim jih jamči ustava?

Ali jim jih? Ne ako bo ta predlog sprejet!

Spletke kapitalizma pod kriko borbe proti komunizmu

Ameriškemu kapitalizmu gre na živce sovjetski ekonomski sistem, prvič, ker ni propadel, in še bolj pa, ker se siri. Samo zato smo dobili Marshallov plan. Kajti če bi padla še zapadna Evropa in nato brez dvoma tudi Anglia v "komunizem", kaj nam bi ostalo? Koliko časa bi moral živeti ameriški kapitalizem osamljen?

Na Wall Streetu dobro vedo, da ne dolgo. Vse bi "šlo k vragu". Posebno latinska Amerika, ki je polna odpornosti, dasi je sedaj večinoma neorganizirana. A slučaj v Bogotu v Kolumbiji dokazuje, da tam tli in da kapitalisti Zed. držav niso priljubljeni v nobeni deželi na svetu.

Torej je treba "komunizem" ustaviti kjerkoli. Kako se to lahko storiti, dokazuje Truman, njegov državni tajnik Marshall, senator Vandenberg itd. Napeljujejo toke namesto v mir v novo svetovno vojno — v veri, da ako z našimi atomskimi bombami zdrobimo slovanski blok, bo

(Konec na 5. strani.)

ZMAGA REAKCIJE V ITALIJI BO ZED. DRŽAVAM ŠE V NADLEGO

Na zborovanju škofov metodistične cerkve minuli teden so omenjali tudi nedavne volitve v Italiji in ameriško umesavanje vanje.

Več kot javno pa so o tem predmetu metodistični škofo in lajki govorili privatno. Metodistična cerkev ima v tej deželi devet milijonov članov. Je največja izmed protestantskih sekt, deluje iskreno za mir in ji Trumanova vrnjava politika prav nič ne ugaja.

Metodisti so ob tej priliki govorili tudi o nevarnosti rimskega klerikalizma in pozvali so drugo protestantske cerkev v Zed. državah v zedinjenje, tako hočejo stopiti na prste širjenju papeževega vpliva v zvezni vladi in v zakonodajah.

Vatikan je dobil v svoji volilni kampanji v Italiji pomoč ameriške vlade in polni meri — torej tudi pomoč ameriških protestantov — četudi proti njihovi volji. Kajti milijone dolarjev, ki jih je Trumanova administracija potrošila v pomoč italijanskemu klerikalizmu — torej v pomoč najčrnejši reakciji, smo morali prispevati vsi tisti, ki plačujemo davke.

Truman in Vatikan sta zmagala in se radujeta. Ameriški protestanti se ne, kajti smatrajo, da druženje naše vlade s klerikalno reakcijo v Italiji (enako v Španiji) ni zdravo za to deželo. Kaj bo z našo tradicijo, ki določa ločitev cerkve od države, ako se bo to nadaljevalo? Čemu treba vladi, ki še poudarja, da je cerkev ustanova zase, imeti poslanika pri papežu? Zakaj smo imeli ves vladni propagandni aparat udinjan v volilnem boju proti ljudski fronti v Italiji na papeževi strani?

Zmaga v Italiji torej ni samo zmaga Vatikana temveč tudi "triumf" Trumanev doktrine. S tem so si Zed. države nakopale odgovornost to "zmago" činiti, oziroma izpolniti svoje obljube. Vladni propagandisti so Italiji obljubovali med in mleko, ako se bo izrekla proti "komunizmu". Italijani so ta obetanja poslušali in sedaj čakajo, da jim nasujemo dolarjev v shrambe. Že dosedaj je zvezna vlada izdala v pomoč Italiji po vojni par milijard.

Italijanski kapitalisti pričakujejo, da jim Amerika pošlje surovini, strojev in da jih založi s kapitalom. Pravijo, da ako hočejo zmago klerikalne stranke v Italiji izkoristiti, moramo kapitalizmu v Italiji pomagati z velikimi dajatvami in ob enem pomagati cerkvi, ki ima sedaj tam vso politično moč.

Koliko časa bodo ameriški protestanti trpeli tako politiko? Kaj jim koristi podpirati rimske cerkev, ki ne dovoljuje protestantom v Italiji nikakih pravic?

In koliko časa bo ameriško ljudstvo v celoti dopuščelo zvezni vladi podpirati Vatikan in njegovo reakcionarno delovanje po svetu? To stane.

Nekaj nad 30 odstotkov italijanskih volilcev se je izreklo za ljudsko fronto in s tem proti Trumani in papeževi politiki. Ako ne bi imel Vatikan pri roki argumentov, da će volijo za njegovo stranko, bo prihajala v italijanske luke ameriška ladja druga za drugo, naložena z živili, stroji, z blagom in drugimi potrebsinami — bi bil rezultat drugačen. Toda obljube se po volitvah običajno ne uresničujejo. Ko bodo revne italijanske množice zmanjšale obljubljenih darov, bo nastal nemir in zvezna vlada bo moral v Italijo z novo intervencijo vse pod kriko borbe proti "komunizmu vse povsed po svetu". Ampak Italijani se bodo prej ali slej osamosvojili in zavrgli Trumano v politiki in klerikalizem.

gib strokovnih organizacij.

Napad na urad unije klavničkih delavcev CIO v Kansasu, ki smo ga že omenili v prejšnji številki, je izvrnila policija. Pretepa je v njemur pikete — moške in ženske, in razobil okna ter vso opremo. Seveda vse v imenu "reda in mira".

Mar ne bi imelo vodstvo CIO

tukaj zadost priložnosti za boj,

namesto da se gnjaviti s "komunizmom"?

V Chicagu je bil en piket po vojen, ko je skušal ustavljati Armourjev truck, a policijski častnik — tako toži unija, je šotorje ukazal iti naprej. Mesto ima sedaj proti sebi tožbo za odškodnino, ampak življenja ubitemu piketu to ne bo povrnilo nazaj.

Na koronerjevi poroti je policijska oblast dokazovala, da se je stavkar troku zoperstavljal

in ga hotel ustaviti — zato so kompanijski odvetniki vprašali

sodišče proti uniji in njenim "nasiljam" za še strožji "injunction".

V stavki delavcev pri Cudahy Packing Co. v Kansas City, Kans., je policijski kapitan Dahl v svojem govoru policijskim stražam zabičil: "Ako bodo stavkarji zahtevali, da jim razbijate butice, ne ponišljajte, kar tolite po njih!"

Naloga policije je bila protektirati privatno svojino kompanije in ščititi stavkokaze. Ker je bilo piketov mnogo in so skušali biti "nasilni" v preprečenju stavkokazom iti na delo, se zahtevali po njih policijski količki s tako silo, da so mnogi stavkarji vsled udarcev omedili, druga pa zbežali preko ceste v urad svoje unije in se zaklenili. Se demestec policije je drolo za njimi. Razbili so vrata in nadljevali z vihtenjem količkov po glavah stavkarjev, neglede ali

Koncert v Waukeganu

Samo še nekoliko dni in 9. maj bo tukaj. Čas tako beži, da ga ni mogoče dohiteti. Ako babilo samo fizično moč za dosego časa, bi bili najbrž še v dobi dinozavrov. Ampak če bi se dal čas ustaviti vsaj za trenotek, to se pravi, da bi se zemlja prenzhala vrteči, tako pravijo, da bi imelo hujše posledice, kakor vse atomske bombe na celi svetu, se reče, ako jih še katera druga demokracija izdružuje razen še. Bog ne da te nesreče! Mi vemo še živeti in poslušati lejo petje. In petje bomo slišali nekoliko na dan našega koncerta. Ne bo čas misliti na bombe in na smrt. Vsako zlo pride itak prerano. Samo na koncert se ne pride prerano. Ako pride te dovolj ob času, si izberete sedež, da boste udobno sedeli in lep razgled na oder in po dvoranu. Ce vam bo dolg čas, predtajte oglase na zagrinjalu odra. Vsi tisti oglaševalci so s tem podprtli finančno SND. Odbor SND pa je podprt nas s tem, da nam je dal za ta dan proste dvorane v korist Proletarca. Na desni visi portret Franklinia D. Rooseveltja, na levih pa je Abraham Lincoln. V teh slabih časih se ili človek kar rad spominja.

Ako morebiti niste imeli prilike kupiti vstopnice v predpredaji, zato si ne delajte preglavice, kajti čim vstopite čez prag SND jo dobite pri blagajni po isti ceni, to je \$1. Ako hočete dati par copakov v tiskovni sklad Proletarca, tudi to storite lahko obenem, ko si nabavljate vstopnico na koncert. Vaše ime in vsota bo izkazana v Proletarcu.

O uspehu te prireditve bomo poročali in vas seznanili z vsemi podrobnostmi, ki bi vas imeli zanimati, v Proletarju. Za zdaj vam kličemo, dobro došli vse pevci in pevke ter drugi gostje. Martin Judnich.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Slovenci v Trstu so začeli proslavljati prvi maj—svoj delavski praznik—že v petek 30. aprila. Anglo-ameriška okupacijska oblast jim je prepovedala imeti parado v centru mesta, dovolila pa jim je, da jo imajo lahko pri Sv. Jakobu—torej v predmetu. Motorizirana italijanska policija je prežala nanje in dogodilo se e nekaj "ponesreč". Ker demonstranti niso mogli dovolj hitro bežati "izpred policijskih motorciklov". Ameriški in angleški poveljniki so pooblaščili svojo tržaško civilno policijo, da naj ukrene 30. aprila in prvega maja kar se ji zdi potrebno za ohranitev miru. To je storila "z navdušenjem". Ampak na ta način tržaško vprašanje ne bo nikdar rešeno, tudi ako Američani, Franci in Anglezi Trst znova dajo Italiji.

Jugoslovanska vlada smatra, da imajo Zed. države in Anglija konzulatna urada v Zagrebu prenatrpana. Ker se na njen prejšnji namig, da se naj osebje znači, Washington in Londonista hotela ozreti, je Beograd ukinil anglo-ameriškim konzularnim klerkom v Zagrebu živilske karte. Ako bodo hoteli jesti, morajo sedaj po živež na "črno borzo". Zed. državam je bila odloknjena tudi obnovitev kontrakta za stanarino njihovega konzularnega urada. Vzrok: Jugoslavija smatra, da so ameriški ter angleški konzularni ter poslaniški uradniki zgolj štipioni pa propagandisti. In čim manj jih je v njih, toliko boljše. To mnenje je bilo posebno potrjeno na Čehoslovačkem. V Washingtonu so se razhudiли, ker je čehoslovaška vlada šilna močno na levo in so predlagali prekinjanje diplomatske zveze. V

(Konec na 4. strani)

Nekaj o naših stvareh

Proslava tretje obletnice osvoboditve Slovenije, ki se je vršila v nedeljo drugega maja v Chicagu v dvorani SNP pod pokroviteljstvom centralnega odbora SANSA, je bila uspeh v vsakem oziru. Igra "Oj, ta vražji fant" je bila predvajana vsem v zadovoljstvu. Pel je zbor "Prešeren" in oznanjal je naše razne pripadke Frank Japich.

V petek 7. maja bo v Chicagu v dvorani SNP shod — istotako pod avspicijo SANSOVih podružnic. Več o tem poroča Frank Smith v tej številki.

V nedeljo 9. maja bo glasbeni festival v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu. Prične se zgodaj popoldne. "Bodite točni," poudarja Martin Judnich.

Milwaukee in čikaške lastnike avtomobilov vabimo, da vzbamejo s sabo gostov kolikor imajo zanje sedežev.

Nastopajo, kot smo že večkrat omenili — štiri pevski zbori iz treh različnih držav. To bo najsijsnejša pripadka te vrste, kar smo jih že imeli na srednjem zpadu. — Čikažnom: Vsi tisti, ki imate avto, in ako imate v njih že kaj prostora, sporočite nam to v urad Proletarca. Povejte, ob kateri uri odpotujete, in ako ste pripravljeni priti v Slovenski delavski center po goste. Naš telefon—Rockwell 2864. Ali pa se oglašite v Družabnem klubu pri Arleyu Božičniku in mu povejte, kajdaj lahko pride v nedeljo 9. maja s svojim avtom pred Center.

Enako vzbimo naše ljudi v Milwaukeeju, da sode lujejo kakor želimo od Čikažanov.

Martin Judnich ima v tej številki dopis, ki z malo besedami veliko pove.

Vseporosod ščuvanja proti delavstvu, za mobilizacijo in za druge stvari v prid militarizmu, toda v Waukeganu bomo imeli to nedeljo pevski festival, ki ga naj nihče ne zamudi. Torej pride vse ob določeni uri.

V soboto prvega maja smo imeli v SDC v Chicagu pod avspicijo kluba št. 1 JSZ pravomajski shod. Udeležba—kajpada, kar smo pričakovali v naprej, ni bila, kot pravimo—"nabit polna dvorana". A bila je skupina ljudi, ki se ničesar ne ustraši. In imeli smo lep shod, dobre govornike in nato se zabavali "pozno v večer".

Upamo, da so imeli enako uspešno pravomajsko slavnost naši rojaki v Springfieldu, III., ki jo je privedil klub št. 47 JSZ.

Torej v nedeljo vsi v Waukeganu! Pel bo milwaukeeški "Naprej", čikaški "Prešeren", pevci ter pevke clevelandske "Zarje" in pa pevski zbor waukeganskega SND. Govornik bo Joško Ovin. Namen, podpreti Proletarca, da bo še lahko izhajal v zlic draginji.

WAUKEGAN

V nedeljo 9. maja
glasbeni festival v korist
Proletarca v Slov. nar.
domu na deseti cesti.

Nastopijo zbor "Prešeren" iz Chicaga, "Naprej" iz Milwaukeeja, trio clevelandske "Zarje" in domaći waukeganski pevski zbor.

Govornik JOSKO OVEN.

Pričetek ob 3. popoldne.

Vabljeni vse iz tega okrožja, ki ste prijatelji dobre zabave, slovenske glasbe in pa delavške časopisa.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondelja popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Republike latinske Amerike nas - očividno - nimajo rade

Panameriška konferenca enoindvajsetih republik, ki se je vrnila v Bogotu v Kolumbiji, ni bila razveseljiva za nikogar. Prvič, čim se je pričela, je bil umorjen vodja liberalne stranke, in tuk nato so se v protest proti atentatu začeli nemiri. Veliko mesta je bilo opustošenega, včetveši palačo, v kateri se je takrat pričela panameriška konferenca. Kdo je bil atentator, tega menda ne misijo dognati — kajti po vseh dosedanjih poročilih je bil reakcionar, državni tajnik Marshall pa je upor označil za komunistično zaroto.

Kakih 800 ljudi je bilo ubitih. Sicer za življenga navadnih ljudi vladajoči krogi v katoliški latinski Ameriki nič ne dajo. A za svoja se vendar boje, zato so na konferenci v Bogoti po prestremu strahu soglasno sklenili, da se bodo združeno varovali "komunizma" in mu stopili skupno za vrat kjerkoli bi se pojavit.

Vzlič temu pa so na tej konferenci takozvane vseameriške zvezze nastale precejske razprtije. Pred svojim odhodom je naš državni tajnik Marshall predlagal, da naj se vse skupno izrečejo nastopiti proti katerikoli deželi na ameriškem kontinentu, ki bi tebi nič meni nič vuela posestva tujih vložnikov. N. pr. železnicne, rudnike, klavniško, predilno in razne druge industrije.

Zastopnik Mehike se je prvi zoperstavil. Kajti Mehika je pred leti vzel ameriškim in angleškim kapitalistom "njihova" oljna polja ter jih proglasila za posest mehiškega ljudstva. Dasi jih tista socializacija ni šla gladko — mehiška vlada je naletela na silovit bojkot anglo-ameriškega kapitalizma, vendar oljna ležišča v Mehiki so sedaj njena last.

Upela se je ameriškemu predlogu tudi Argentina. Angliji je med vojno vzel železniško omrežje, ki ga je v nji lastoval londonski kapital, in ga mu plačala "po sramotno nizki ceni". Anglija si takrat vsled vojne ni mogla pomagati in tudi ameriški kapital ni bil v stanju pritisniti na Argentino toliko, da bi odnehal.

Vseeno, v Bogoti so končno sprejeli kompromisni predlog, da mora vsaka vlada, ki kaj tujim vložnikom vzame, to je, podržavi, njim njihovo lastnino "pravično" plačati.

Postavila se je tudi delegacija Kube z resolucijo, da ne sme nobena republika na ameriškem kontinentu pritisnati na kako drugo in jo tlačiti z ekonomskimi in političnimi sankcijami. Kubi se je šlo radi sladkorja. Njen glavni trg so Zed. države. In ak ne pleše tako kakor ji živiga Wall Street, pa imajo "merodajni" oddelek zvezne vlade pravico ukiniti Kubi izvoz v našo deželo in jo gospodarsko ter politično tudi drugače pritisnati k tloru.

Predlog Kube je bil sprejet — udarec na prestidž Zed. držav v latinski Ameriki.

Zmagal pa je Marshall kajpada z izjavo proti "komunizmu". Bila je sprejeta soglasno. Ampak socialni in gospodarski problemi se niso vsled nje v latinski in v ostali Ameriki spremenili niti za las.

Henry A. Wallace dobiva batine v demokraciji, za katero se bori

Ko je Henry A. Wallace prišel nedavno v svojo rodno državo, Iowa, in je v nji skušal imeti shode, so mu auditorij visoke šole v Des Moines odpovedali in svoj shod je radi tega imel v parku. Zbralo se je v njemu, da bi poslušali Wallacea, svojega rojaka, kakih 2,500 ljudi. Paglavci — pravijo, da so bili v čepicah Ameriške legije, so drveli z avti mimo parka in lučali jajca na zborovale. Ena vest trdi, da sta bila vržena samo dva in nobeno ni zadelo Wallacea. Eno se je obdrgnilo ob nekega moškega, nato odskočilo na prsi zraven sedečemu dekletu in kar je še ostalo je odkropilo srajeo nekemu moškemu, ki je sedel zadaj za dekletom.

Slično je učinkovalo drugo jajce. Ponesnažilo je oblike tistim, v katerih je priletel v jih oškropilo, zlikovci pa so odbrzeli v veri, da so storili vso svojo dolžnost, saj za oni dan, v borbi proti "komunizmu".

Wallaceu niso o tem napadu ničesar povedali dokler ni skončal govor. Kajti napadaleci so bili predaleč od njega in prestrahopetni, da si bi upali bližu in tvegati svoje kosti.

Ako je dvojčica "demo-rep." stranka res tako ogreta za demokracijo, čemu Ameriški legiji, Kolumbovim vitezom in drugim sličnim zlikovcem ne pove, da ima Wallace prav tako pravico do besede, kot tekmeči, ki se tepejo v republikanski stranki za predsedniško nominacijo, in kot jo ima Truman in drugi?

Klerikalni faloti so pod krinko vere razbili en shod progresivne stranke v Pittsburghu, razbili so en shod pristaši Ameriške legije v Philadelphiji, ki se je vršil v obrambo civilnih svobodščin, nagajali so sličnemu shodu v Pueblo, Colorado, in odrekajo zborovalne prostore Wallaceu kjerkoli morejo. In če jih nato vseeno dobi kje drugje — marš, razbijmo mu ga!

Kdo je nahujkal to ameriško politično nikdar zrelo maso? Jasno — oni, ki hočejo, da ta masa ostane podložnica kapitalizma.

Kaj pa je magnatom na Wall Streetu mar za demokracijo? Ako jim bi bilo kaj zanje, bi jo pomagali uvajati na Kitajskem, Japonskem, v Indoneziji, v Indokini, v Afriki in tudi v Saudi Arabiji, ki je sedaj naš teritorij. In n. pr. tudi na Grškem.

In morda bi se potrudili uvesti demokracijo v naših južnih državah. Pa v zalednjem delu Nemčije in v vseh drugih takih krajih, ki so pod anglo-ameriško dominacijo.

Ne, mi v tej deželi podžigamo le vojno histerijo, kakor da bomo že jutri (mogoč bomo) v tretji svetovni vojni.

Henry Wallace v tej divjaški vojni kampanji kliče v mir.

Drawn by William Grepper

DOBILI SMO S PRVIM MAJEM novo davčno postavo, ki določa znižanje dohodninskega davka. Revežem po nekaj dolarjev na leto, bogatašem tisočake na leto.

Ameriški Rdeči križ ena izmed največjih dobrodelenih ustanov na svetu

(Vir: Common Council)

V letu 1947 je nudil Ameriški Rdeči križ pomoč v 306 katastrofah, ki so se dogodile v Zed. državah. Že v aprilu lani je zajel silen tornado predelje Texas-Oklahoma. Takega orkana ni bilo v teh predelih deset let. Potem se je priprila v Texas Cityju strahovita eksplozija, ki je zahtevala 500 življenj; temu so sledile velike povodnje v južnem, ki so se razlike preko širokih predelij sedmerih srednjezapadnih in vzhodnih držav. V septembetu so spet divjali orkani v državah ob obali Mehniškega zaliva, dočim so gozdnici požari uničevali cele kraje in gozdrove v državah Nove Angleške v mesecu oktobru. Rdeči križ je nakazal blizu \$11,000,000 v pomoči 305,000 osebam. V celem desetletju ni bilo tolike potrebe pomoći vsled naravnih in drugih sličnih nesreč kakor ravno v letu 1947.

Nesreča, ki so zadele razne kraje v 46 državah in v Alaski vključujejo 142 požarov, 50 poplav, 21 nalinov, 30 eksplozij, nekaj manjših potresnih stresljajev, železniške in zračne nesreč ter druge nezgode. V zadnjih letih je posvetil Rdeči križ precej pozornosti javni varnosti. Organizirano ima aktivno prvo pomoč, plavljivo varnost in program preprečenja nesreč, daje pa tudi navodila v domači oskrbi bolnikov v prehrani. Ob zaključku leta 1947 je bilo v obratu 2000 postaj prve pomoči ob glavnih cestah v raznih državah. Te postaje so izpolnjevale potujoče edinice prve pomoči, katerih je okrog 10,000.

Več kot 118,000 oseb se je poslužilo tečajev, ki jih nudi Rdeči križ v domači bolniški oskrbi. Bolničarke Rdečega križa so napravile 251,000 obiskov k potrebnim bolnikom. Organizacija je izpopolnjevala svoje tradicionalne dolžnosti z ozirom na vojake, veterane in njihove družine. Mnogoten problem je bil rešen, mnogokdo je našel svoje skozi to pomoč. Veliko dela je bilo zavrnjenega v veteranskih bolnicah. Veteranom se je tudi pomagalo pri izpolnitvi prošenja za vladino podporo oziroma načinila. Rdeči križ je prožil roko pomoči tudi 40,670 osebam, ki so iskali svoje ali pomoč v tej deželi.

Al. Fatur, John Kobal, Andrew Turkman in Frank Kokal so zapeli v kvartetu "Vse veselo kar živi" in pa "Sem fantič zelenega Štajerja". Navzoči so jih priklicali nazaj na oder in zapeli so "Jaz pa za eno deklico vensela".

V sedmi točki je nastopila v solospetu Alice Tekavec s pesmijo "Majnikov pozdrav". Ona posudeje lep, naravni glas. Občinstvo jo je nagradilo z živahnim aplavdiranjem.

Nato je zapela solistka Jennie Fatur "Veseli veter". Kdo nje ne pozna! Nastopi kjer je treba pomagati v kakem programu. Navzoči so ji živahnno aplavdirali.

Nato je nastopil ves zbor, ki je predvajal Straussov valček "Vino, ženska in spv". Nato pa so sledile partizanske pesmi. Kot običajno, so navzočim jako ugajale, posebno zadnja "Pesem o svobodi". Zbor je bil deležen burnega odobravanja.

Enajsta točka je bila opereta "Srce in denar". Igrali so v nji Frank Kokal, Anton Perusek, Andrew Turkman, Alice Tekavec in Sophie Elersich. Režiserka je bila Sophie Elersich.

Ta spevoga je bila izvrstno predvajana in tudi precej smeha je povzročila. Tega je oskrbel Andrew Turkman, ki ga je povzročil s svojim jecljanjem v petju in gorov.

Program, ki se je pričel ob 4. pop., je odprl s kratkim nagovorom Andy Turkman. Za njim je nastopil zbor s prvo pesmijo "Studenček pod skalo" (Pl. H. Sattner).

Njegova naloga je težavnna. Mnogo ljudi je v njegovem gibanju, ki so zgolj oportunisti. Niso mogli naprej pod republikanci in demokratimi, pa misljijo, da bodo na Wallaceovem progresivnem gibanju splezali kvísku. Nobeno novo gibanje se oportunistov ne more kратkomalo ostresi in se jih tudi progresivna stranka ne bo. Nameč ne takoj. Take čistke vzamejo časa.

Vendar pa to ni glavni problem progresivnega gibanja, ki se trudi izvoliti Wallacea v Belo hišo.

Največja briga tega novega masnega gibanja je — kako reakciji preprečiti nakano, da bi Wallace sploh ne prišel na glavničko!

V Illinoisu, v južnih državah, v Ohiju itd. se toriji trudijo, da bi tretja stranka ne prišla na "tikit".

Povsod vedo, da ima za seboj dovolj pristašev, zadosti podpisov in da je to ameriška, ne kaka tujinska stranka. In vendar najbolj odgovorni demokrati in republikanski "mašinski" političarji zagotavljajo, da Wallaceovega imena ne bo na glasovnici.

Cermi ne? Ker se eni kot drugi boje, da bi njihovim kandidatom odvzel glasove.

Posebno "demokrati" so v strahu.

Eno je nam zdaj lahko vsem jasno — in to Proletarec zmerom poudarja: V Zed. državah imamo sicer dvostranski sistem, ki pa je slepilo, kajti obe stranki sta eno, zastopati enako politiko znotraj dežele in po svetu in obe sta koruptni ter reakcionarni do dina.

Wallaceova progresivna stranka, ki v marsikateri državi še nima imena, ne liste, ni taka kot si bi jo idealni delavski radikalci rad predstavljali, a je edino, na česar se moremo osloniti, če smo zoper kapitalizem in imperializem, in proti ščuvanju v vojni.

Zato je naloga vseh demokratično čutečih, in mlečnih ljudi, da "wallstreetko" dvojčico potisnejo kamor spada in poskrbe, da prihodnjega novembra triumfira gibanje, ki je za mir po svetu, za civilne svobodščine in za socialno zaščito vseh ljudi po vsem svetu.

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Po tako zvani sijajni zmagi italijanskega katoliškega centra, katero je pozdravila vsa svetovna reakcija — je nastal neizogibni glavobol. Postalo je jasno, da s tem se ni bilo odpravljeno ničesar spornega, da so ista vprašanja, katera so težila to deželo (Italijo) ostala še vedno neresena, klub temu, da je naša vlada do sedaj potrošila že cez dve milijardi dolarjev, da jo izvleče iz gospodarskega bankrotu. Navademu človeku je bilo pač težko razumeti, kako je bilo mogoče v tej najbolj katoliški deželi, kjer je srednje-pašča že skoraj dva tisoč let, brezplačnemu komunizmu napraviti tak silen занos, da je bilo treba intervencijo ne samo od papeža samega, ampak celo od mogočih Zed. držav.

Avtomobilski delavci v Detroitu tudi govore o stavki. Isto tako železničarji. V premogarskih vrstah tudi ni vse mirno — in kaj se zgodi v jeklarnah še tudi ni gotovo. Poleg tega pa še politični boji, kar dela vso to sliko še bolj zamotano.

Pisma in drugo...

Prišed domov sem našel precej pisem, katera potrebujejo odgovora. Eno je od mojega starega prijatelja dožeta Topolaka iz Detroitu, Mich. Jože mi piše, da bi šel rad domov v Jugoslavijo, kjer ima še nekaj sorodnikov, ali vprašanje je potni list. Spomnil se je tudi obrambnega skladnika naših toženih naprednih listov in mi je v ta namen poslal dva dolarja. Prejel sem tudi pismo od Toneta Kaferja iz Yurkona, Pa. Tone, s katerim sva skupaj ministrala, mi med drugim sporoča, da je umrl bivši ministrant in moj sorokoj Jože Miklčič. (Cvajerjev Jože). Jože, kateri je živel v tej deželi nekaj nad petintrideset let in je umrl kot samec, ni bil ravno v vrsti naprednjakov, ali škoda tudi ni storil nobene. Midva sva bila soseda, hiše so bile komaj pol streljala načraten. Srečala se nisva nikdar v tej deželi, ali od časa do časa mi je kakšen rejak omenil, da ga pozna. Naj mu bo lahka ameriška zemlja.

Naše gibanje

Seja kluba št. 1 JSZ v petek 23. aprila je bila zelo zanimiva. Razpravljali smo o našem delu in resnicah močnih notranjih in zunanjih pritiskov in ljudskih skupinah sestavljenih na območju. Izbranec je razpravljal glede priredb v skupaj s komaj pol streljala načraten. Srečala se nisva nikdar v tej deželi, ali od časa do časa mi je kakšen rejak omenil, da ga pozna. Naj mu bo lahka ameriška zemlja.

Veliko važnosti se je posvetilo ugodnim odgovorom naših prijateljev po deželi glede pomo

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE

(Nadaljevanje.)

11.

Civetta in čaravnica

Zetev je — vesela, obilna žetev okrog hriba Pasjeglavca. Meščani žanjejo, nosijo in vlačijo letino v Joževe lesene shrambe. Mesto velikanov je vsega polno: žitnice so natlačene z zrnjem, hlevi so pretesni za živilo. Meščani so pridni in ubogljivi hlapci, velikan Joža je pa gospodar. Zupani in vitezi so zbežali s Štrigine glavice; nočejo gledati, kako meščani sramotno hlapčujejo kmetu in sužnju.

Prišla je jesen. Listje pada z drevja in meščani odhajajo v oddaljena mesta. Tak je bil konec vojne z velikani. Velikan Joža je zmagal. Prost je. Štrigina glavica je pusta. En sam človek je ostal tam s svojimi slugami; tajnik Civetta. Motovunskemu županu je bil dejal: — Cesari niste zmogli ne vi, ne vitezi, ne vojska, bom napravil sam. Jaz vam bom spravil domov velikana Joža. Brez njega bi Motovun propadel. — Lokavi tajnik je postal Jožev prijatelj; podaril mu je sod vina. Joža je učil piti in prezirati tovarise. Civetta se sedaj druži tudi z drugimi velikani; govorji jima, da bi si moral med seboj razdeliti vse njive okrog hriba. — Za sodnika vam bom pri delitvi, — pravi Civetta. Velikani pa mu odgovarjajo: — Ce bi delili, bi postali revnejši in spriči bi se med sabo. Joža je še vedno pravičen in dobrega srca. Tudi takto nam je dobro.

Neko noč je prihrumel močan veter in dež se je ulil. Tajnik je stopil iz svojega stanovanja, se spustil po rebrini in stopil na neko pečino. Pripogibal se je po temi, dokler ni otiral velik kamen. Odrinjal ga je in prišel v dolg hodnik. Odpril je neka vrata in stopil v sobo. V nji je prebivala čaravnica. Zraven tričnika je sedela, na katerem je plapolal ogenj. Na vrvicah in verigah pod stropom so se susile cunje in visele lobanje. Na kolenih je ženska držala mršavačega črnega mačka in strmevala v plamen.

— Buona sera! — je pozdravil tajnik Civetta.

— Kaj je novega, sorodnik? — ga je vprašala.

— Hudo je. Velikani držijo skupaj kakor bratje, pa so močnejši kakor mi. Pomagaj mi!

— Naučila te bom, kako jih boš sprl med seboj. Potem bodo zopet vaši sužnji. Pomagala ti bom, kajti tudi jaz jih sovražim. Travo imam, ki zdraho dela. Pol sveta bi sprla z njim.

Caravnica vstane in išče v kotonu travne korenine. S silno jih mehča in vrže v lonce, lonec, da bi se skuhalo. Na lepem zelenem plesti. S palico začrti-

čil v obraz in govoril velikanu Joži: — Čemu se kažeš tako prevezetnega, ko da si velik gospod? Tole vino je moje in tvoje. Sem z njim!

— Kako to? — mu odgovarja Joža.

— Za to vino daješ Civetti in njegovim hlapcem zmajeve zaklade. Motovunsko vino prihaja na hrib Pasjeglavca, naše zlato pa se selli v Motovun. Sram te bodi! Zmaj ni podaril zlata velikanu Joži, ampak nam vsem.

— Tako je! Tako je! — je natotov zavilo več velikanov. — Se Še nam daj vina! Še nam zlata!

— Bratje, mir z vami! Kaj bi radi bili kakor meščani, od katerih smo pobegnili? — reče velikan Tomaž.

Civetta je odpri vrata, stopil na hodnik in izginil v noči.

12

Nesloga in preprič

Na trati sredi mesta Pasjeglavca sedijo velikani na travi in se zabavajo. Trgatve bodo proslavili se in dogovorili, kaj bodo počeli čez zimo. Velikani jedo v pijejo; uživajo v sladkem vinu in mladem mesu.

Joža se je zavalil na levo stran in si podprl globo v roko. Že stotič pripevuje o banu Dragonji in galjotu Ilij. Iz globoke čutare srka vino svojega prijatelja Civetta; globo drži postrani in poje:

Na gori sam grad podigal, da cela zemlja ga vidi.

Nos te ploče od žezele in te prage od mramora!

K'du su tebi vela vrata, lepa crkva, turanj gord,

grade od kremena?

— Da, da! Da bi te za kralja okronali! To bi hotel! ... — pravi Joža eden izmed velikanov, ovčar.

— Tih! — je zagrmel Joža. — Ti drugega ne znaš, kakor ovce pasti.

— Moje koštrune pa le rad ješ.

— Koštruni so nas vseh; na moji zemlji jih paseš.

— Kaj je res twoja?

— Cigava pa? Zini! Vsa zemlja v dolini je moja. Kdo jo je zoral in zasejal?

— Tisti iz mesta. Ti je nisi!

— Kaj to briga! — vpije velikan Joža.

Joža je izbuljil oči na ovčarja, ovčar pa je skočil, pripravljen za pretep. — Tukaj smo, da se zabavamo, ne pa da se pravamo, — govore drugi velikani in pojo:

Če če name gvozd na vrteh? Če če name turanj veli?

Posadimo ispred vrati stol kameni i ladonju,

a visoki k'du se zidi zabodimo plug od gvoždja,

grade od kremena?

Iz dolin in od hribov odmeva pesem velikanov. Take gostije hrib Pasjeglavca še nikoli ni videl. Velikan Joža piše Civettino vino kakor suhi pesek nebesko vodico; včasih ga da čutaro tudi svojim tovarisom.

— Velikan Jurij se je pomra-

čil v obraz in govoril velikanu Joži: — Čemu se kažeš tako prevezetnega, ko da si velik gospod? Tole vino je moje in tvoje. Sem z njim!

— Kako to? — mu odgovarja Joža.

— Za to vino daješ Civetti in njegovim hlapcem zmajeve zaklade. Motovunsko vino prihaja na hrib Pasjeglavca, naše zlato pa se selli v Motovun. Sram te bodi! Zmaj ni podaril zlata velikanu Joži, ampak nam vsem.

— Tako je! Tako je! — je natotov zavilo več velikanov.

— Se Še nam daj vina! Še nam zlata!

— Bratje, mir z vami! Kaj bi radi bili kakor meščani, od katerih smo pobegnili? — reče velikan Tomaž.

Civetta je odpri vrata, stopil na hodnik in izginil v noči.

13

Civetta župan velikanov

Tisti večer je Civetta s Štrigine glavice gledal, kakšen ogenj plapla v mestu velikanov. Iskre so se razispale na vse strani. Voli in konji so se kot pijani poganjali iz staj in bežali po bregu. Kaže so gorele, lesene hiše in hrasti. Mesto je gorelo ko velika grmada. Veter je odnašal dim v bližnje gozdove in doline. Čaravnica je pruhatala v tem dimu okrog mesta; smerila se je in vriskala od sreče.

Tudi Civetta je bil ves srečen. Da, dogaja se, kar je dolgo pričakovalo. Zdrala in prepriča bosta ugonobila velikane...

Velika, črna senca se je na ledem prikazala med Civetto in oddaljenim požarom.

— Kdo je? — je zavplil tajnik.

— Vina dajte, gospod!

— Ti, Joža! Kaj se je zgordil?

— Vina, potem vam bom povredal.

Civetta je pospremil Joža v neko pečino za leseno hišo. Prizgal je trsko, prinesel meh vina in vprašal:

— Kdo je začgal mesto?

— Jaz.

— Pa zakaj?

— Razali so me, krvavo.

Soveržijo me. Zlato so mi hoteli ukraсти in pšenico. Tudi zemljo v dolini mi bodo vzelci. Žal mi je, da sem začgal mesto, toda še sam nisem vedel, kaj počenjam.

Skoraj na jok mi gre. Dajte mi še vina! Ko pijem, pozabim na svojo nesrečo.

— Toda vino me drago velja, ti ja nimaš več zlata.

— Zmajevo zlato je moje.

Pojdite k tistim razbojnikom in jim recite, naj mi ga vrnejo.

Joža je pil in pil. Vpil je na svoje tovarise in jim pretil na vse načine. Nazadnje se je napil in zaspal.

— Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJO NOVA DRUŠTVA. DESET CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

“PROSVETA”

Narodna za Združene države (vzemlji Chicago) in Kanado \$8.00 na leto; \$4.00 na pol leta; \$2.00 na četrletno; za Chicago in Cook Co., \$9.50 na celo leto; \$4.75 na pol leta; za inozemstvo \$11.

Drugi dan je odsel Civetta na hrib Pasjeglavca. S pogorišča se je še kadilo. Crni kupi pšenice so ležali tam, kjer so včeraj stale kaše. Psi in krokarji so se zbirali okrog trupel na pol sežganih konj in volov. Vse je bilo sivo od pepela, črno od dima in saj. Velikani so s tugo in žalostjo zrili to uničenje.

(Dalje prihodnjič.)

V "SVETI DEŽELI" se kolijo in matere plakajo. Deca je v strahu, v Lake Success pri New Yorku pa se "zdrženi narodi" pričajo, kako napraviti mir v Jeruzalemu in v ostali Palestini. Pa ne gre in ne gre. Smo preveč zakopani v stari red in Zedinjenje države so proti, da se bi izmotili iz njega.

Z UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

Julia Parkel, Los Angeles, Calif., je poslala dve celoletni naročnini in \$4 listu v podporo. Naročnila je obnovil John Ercek, njegova žena pa prispevala \$2 v tiskovni sklad.

In Julia Parkel je tudi dodala \$2 v isti namen.

Julia dalje vprašuje, ako ima v zalogi knjigo "Silent People Speak". Mi naročila janjo sprejemamo, toda jih nato oddamo uradu Slovenskega ameriškega narodnega sveta, ki ima v zalogi in razpoložilu. Cena knjige našim rojakom je \$3.50. Naslov: Slovene American National Council, 3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

Hvala Juliji za pismo, vsoto in trud.

John Krebel, Cleveland, je poslal pet celoletnih naročnin ter poročilo o koncertni priredbi pevskoga zborja Zarja, ki se je vrnila v nedeljo 25. aprila. Pravil, da je prav dobro uspela. Več o tem v njegovem dopisu v tej številki.

John H. Krzisnik, Kemmerer, Wyo., je poslal vsoto \$15 in v pismu pravi med drugim: "Težavnje je agitacija, posebno v krajih, kjer je naših rojakov le pičlo število. In še mnogi izmed teh se izgovarjajo, da jim ni za branje, ali pa da itak vse izvede iz kakega angleškega lista. Novih naročnikov pa tu ni mogoče dobiti. Dobro je, da naročnino stari obnavljajo in vrh tega prispevajo tudi v tiskovni sklad.

Soglašam s priporočilom Joška. Ovna za podpiranje Proletarca in za zbiranje prispevkov v tiskovni sklad. Pošiljam štiri celoletne naročnine in dam \$5. John Starovaski, aka tudi je počabiljen za vse življenje, pa \$1. Namreč listu v podporo.

Louis Barborich, Milwaukee, je poslal vsoto za naročnino in \$4.50 v tiskovni sklad, ki so jo prispevali, Mike Sostarich \$3, Johan Jenko \$1 in neimenovan 50c. Dalje naš zastopnik Barborich omenja, da se nekateri prispevatelji listu v podporo pritožujejo, ker ni njihovih imen v izkazu.

V pojaznilo: Vsa imena so v izkazu, ali mnogi jih pregledajo. Če pa in kadar koli kdo povdovi, da naši zastopniki ne izročijo vse do centa, ali ako smatrajo, da se je morda izvrnila napaka, naj nam to sporoči bodisi.

Joža je pil in pil. Vpil je na svoje tovarise in jim pretil na vse načine. Nazadnje se je napil in zaspal.

Drugi dan je odsel Civetta na hrib Pasjeglavca. S pogorišča se je še kadilo. Crni kupi pšenice so ležali tam, kjer so včeraj stale kaše. Psi in krokarji so se zbirali okrog trupel na pol sežganih konj in volov. Vse je bilo sivo od pepela, črno od dima in saj. Velikani so s tugo in žalostjo zrili to uničenje.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. John J. Zaverink
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET

Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 5440
If no answer — Call
Austin 5700

Njegovi sodrugi in drugi pri-

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

★ ★ KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ★ ★

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Londonom, kjer je diplomacija veliko bolj navihana, pa so rečeli, "ne". Kdo pa nam bo dajal poročila, ako ne bomo imeli diplomatskega uradništva? je vpraševal Bevin državni departmément v Washingtonu. V Beogradu to vedo, pa bi radi, da čimmanj bo ameriških in angleških špijonov v Jugoslaviji, toliko bolje. Vseeno, za Američane je bila jugoslovanska zahteva žalitev in v Washingtonu prenosišujejo; kako bi se ji vratalo zob za zob. Pa ne bo lahko, kajti Jugoslavija ima tu le najnajnejše osebje v svojih diplomatskih uradilih. In za špijoniranje tu nima vzroka. Kar Jugoslavija želi, je, da jo pustimo v miru graditi na ruševinah nova mesta, nove mostove, in nov red.

Harold E. Stassen je v kampanji za predsedniško nominacijo na republikanskem tiketu najbolj energičen izmed vseh aspirantov. Kaj je Stassen? Njegovi nasprotniki v republikanski stranki ga označujejo za brezobjernega oportunisto. On sam se oglašuje za "liberalca". To, da je liberalec, pravi on, je dokazal, da je bil govor na države Minnesota. "Chicago Tribune" ga označuje za lakaja Wall Streeta. Pravi, da stane kampanja za Stassena že okrog milijon dolarjev — in da so to vsoto prispevali zanj zgolj mednarodni bankirji iz templjev v finančnem predelu mesta New York. Da Stassen ni naprednjak, to lahko pribijemo. Da je kapitalizem, to je jasno. Da ni za civilne svobodnike, vemo iz tega, ker na vsakem shodu pisca v Trumanovem trobentu proti komunizmu. Stassen zahteva, naj se komunistično stranko prepove, pa bo konec "komunistične" nevarnosti v tej deželi. Njegovi tekmemci so bolj pametni. Govore tudi o domaćih problemih. N. pr. Dewey in Taft. A vse se nekako zdi, da ker si ne Truman, ne Stassen in drugi ne

znajo pomagati, misijo, da bo vse opravljeno, ako se dušajo proti "komunizmu" in če snujejo fašistične naredbe za zatiranje radikalcev — pod krinko amerikanizma seveda.

North Shore Line, ki ima prognoz med Chicago-Waukegan-Milwaukee, je dobila od vlade dovoljenje zvišati vozino. Njeni delavci so zastavili 26. marca. Ko to pišemo, še ne vemo, če bo ta teden poravnana ali ne. In ako bo — bo udeležba na pevskem festivalu v Waukeganu dne 9. maja takilo večja.

Anglo - ameriška okupacijska oblast v Trstu se je zelo razgotovila nad onimi na "svobodnem ozemlju", ki so praznovali prvi maj ne samo kot delavski praznik temveč ga ob enem sprememnili v protest proti zapadni "demokraciji". Slovencem v Trstu se čudno zdi, ker so toliko brali, kako imamo v Zed. državah demokracije v izobliju, njim pa čestokrat ne dopuste ne dvoran za shode in ne ulic za manifestacije. Pa ni to nič čudnega. Saj pri nas tudi nič boljše, dasi smo pod civilno, ne pa pod vojaško vlado, kakor so Slovenci in Italijani ter Hrvati v Trstu.

Pevski zbor "Zarja" v Clevelandu je podal zelo lep spored, kot pove poročilo o njemu v tej številki. Koliko lepih glasbenih točk je bilo podanih! In kdo si more predstavljati, koliko truda je bilo treba, predno so se pevci in pevke vsega tega naučili! Dobro je, da velik del občinstva upošteva in prihaja na predstave. Vendar pa je po večini naših naselbin takega zanimanja veliko premalo. Ako bi ga bilo več, pa bi imeli lahko ne samo eno "Zarjo" temveč nad petdeset dobrih pевskih zborov, kakor smo jih imeli nekoč, in pa dramskih, ki sedaj med nami najhitreje ginevajo.

Kitajski komunistov ni še konec, dasi ga jim je diktator Ciang Kaišek, ki ga podpirajo Zed. države, prerokoval. Da, zdi

"Glej, Človek!"

NIČ VEČ NE OBSTAJA BALKAN KOT SIMBOL ZAOSTALosti

Ugledni češki publicist in novinar Stanislav Budin je na svojem potovanju po balkanskih državah obiskal Beograd, od koder je posiljal praskemu neodvisnemu tedniku "Kulturna politika" zelo zanimivo reportažo, ki je bila objavljena pod naslovom "To je bil Balkan". Ugotovitev češkega publicista bodo vsekakor zanimalo slovensko javnost in zato objavljamo reportažo v prevodu:

"Kako se najlaže razgovorim v Beogradu," sem vprašal v vlagu srbskega profesora matematike, ki se je vračal z obiska na Čehoslovaškem, "ruski, angleški ali pa morda nemški?"

"Češki!" je odgovoril naš so-potnik z nasmehom.

Ta trditev je bila deloma pre-napeta, toda z nekakim novim rusko-češkim esperantom se človek s Srbi povsem lahko dogovori.

V Jugoslaviji človek lahko življenje direktno otiplje, življenje, ki bije z mogočnim tempom krvi. Jugoslavija preživila graditeljsko vročico. Kaj to pomeni za zaostalo državo, za državo, katere zemljepisni položaj je bil v vseh jezikih sveta sinonim zaostalosti, lahko spoznamo še tedaj, ko gledamo kako delajo gradbeni delavci v Beogradu, ko opazujemo ljudske množice na ulici, ali pa govorimo s posamezniki. Tu ne vičemo razvalin — a še pred letom dnežih je bilo polno tako v sredini mesta kakor na periferiji. Po vsod rastejo nova poslopja. Sindikalna organizacija ima novo petnadstropno palačo, kjer do končujejo streho, toda v pritličju že uradujejo. Zvezza mladih ima novo šestnadstropno palačo, kjer vse mргoli, kakor v panju. Toda ne grade samo stavb za urade, temveč tudi stanovanjske poslopje, novo gledališče, nove šole, vse je novo, novo.

In povsod po vsej Jugoslaviji se dela, dela. Zelo neradi vam govore o številkah. Če vprašate po njih, vam odgovore: ob koncu petletke bomo imeli tega toliko in toliko. Odmev mogočno izgradnje se pa sliši tudi v sredini Beogradu, ki ni samo glavno mesto, temveč tudi središče industrije. Grade se avtostrade, železnice, jeklarne, tekstilne tovarne in kaj še vem vse. In glavna tema razgovorov je: graditi se!

Gradi se pa tudi nov človek. To zopet lahko razumemo samo tedaj, če se zavedamo preteklosti te države. To je bil Balkan. Toda graditelji hočejo izpremeniti ta sinonim. Ze danes ni več Balkan beseda, ki bi pomenila zaostalost, revščino, krutost, imperialistične intrige. Po nekaj letih ne bo po vsem svetu o tem nisi sledi. Res je, še so ulice jugoslovanskih mest polne slabo oblečenih ljudi, kmetov, ki prihajajo s podeželja, obleceni v narodne kroje, hodijo po ulicah in z naivnimi očmi opazujejo velemestni promet. Toda pod to kmečko obleko, za temi naivnimi očmi se že riše nov, junaški samozavestni, civilizirani človek.

V Jugoslaviji se o revoluciji ne govori. Pri nas, kot je znano,

se o njej mnogo govori. Toda če je sploh kakšna država v času vojne preživelu revolucijo, potem je to bila predvsem Jugoslavija. To ogromno junaštvo, to nezaslišano trpljenje, neizmereno preganjanje, strahovite žrtve (zavedate se jih tudi pri pogledu na visoko število invalidov) to vam še obrazloži, kaj se v Jugoslaviji dogaja.

In če si to strašno in junaško vojno prociramo na ozadje zgodovine turškega vladanja, fevdalne samostojnosti, krvave diktature, socialnega in narodnega pritiska — in zopet balkanske zaostalosti — potem se nam prikaže nova Jugoslavija v povsem drugačni sliki. Tukaj torej "nesrečno in svobodno življenje" pomeni točno ono, kar so te besede pomenile povsod, preden so jih onečastili slavnostni govorniki, činični in laži. To pomeni, da si to življenje, srečo, svobodo, človeško dostojanstvo gradi vsak sam in vesarodni kolektiv skupno, in direktno ga čuti, vsak dan bolj.

Fašizem — to ni bila v Jugoslaviji samo teorija in boj proti nemu, ni bilo samo poslušanje londonskega radia in strah pred

ga je čakal omenjeni poseben vlak za končni odhod. A lahko bi bil ostal v Bukarešti, toda ne več kot kralj.

Churchill mu je obljubil delovati za povrnitev na prestol in ob enem ga je nedvomno poučil, kako naj se obnaša. Naj reče to in ono in gre naj — ko bo vse pripravljeno, obiskati ameriškega predsednika Trumana.

Tako je ta "revni" fant, ki se vozí s posebnim vlakom še tudi ko že ni več kralj, prišel sem in bil sprejet kakor da je še vedno kralj. In bilo mu je obljubljeno, da ker ni več, pa bo spet enkrat pozneje.

Tržaški "Ljudski tednik" je o tem imel sledeči komentar:

Bivši romunski kralj Mihail Hohenzollern, ki se je odpovedal prestolu na Silvestrovo lani, je sedaj prvič spregovoril iz Londona o okoliščinah svoje abdikacije. Nesramno je napadal voditelje romunske ljudske republike in jasno povedal, da računa na Angloameričane za povratak na prestol.

Kakor mu je odgovoril zastopnik romunske vlade, je zelo čudo, da je bivši kralj čakal dva meseca, preden se je odločil izjaviti, da je bil "prisiljen" odpovedati se prestolu. Podobno bi n. pr. lahko izjavil nemudoma po odhodu iz Romunije!

Kaj naj mislimo o Mihailu, ki je z Bukarešte lahko odpeljal vse svoje premičnine v vrednosti nad 3 milijarde lir in nepremičnije umetnosti.

Njegov starci Ferdinand je zasedel prestol, ko ni imel skoraj beliča v žepu. Razumljivo je, da ni zelo vesel agrarne reforme in nacionalizacije, ki sta mu odvezeli 10 tisoč hektarov zemlje in številne tovarne, kar je podeloval po afaristu in pustolovcu Karlu I.

Ker ga pa romunsko ljudstvo ne nazaj, ga skuša potolažiti ravnateljstvo ameriške opere, ki ponuja Mihailu po 100 dolarjev tedensko, če bi hotel nastopiti v operi "Petje v puščavi", v kateri bi njegova zaročenka, Ana Burbonska igrala vlogo "Ksenije". Tako vsaj poroča ameriška agencija AP.

To veselje pa koli papež, ki ne bo dovoliti katoličanki Ani poroke s pravoslavnim Mihailom, ker se poslednji ne bo pokrovati rimskim kanonom!

Število umobolnih narašča

V zavodih za umobolne v Illinoisu je bilo koncem aprila 42.882 pacientov. Vse bolnišnice zake bolezni so prenatrpane in v malih sobah spe po trije in več bolnikov, mnogi pa na hodiščih, ker ni zadost sob, bolniškov pa čedljave več.

Legislatura v Springfieldu je določila \$24,722,000 za dodatne zgradbe, a tudi ko bo ta načrt uresničen, bodo zavodi za tolikšno število umobolnih bolniškov še vedno pretesni.

KAJ LAHKO STORI

VSAKDO IZMED NAS

V KORIST

"PROLETARCA"?

- Pridobivajmo mu NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim poteka
- Agitirajmo med dragimi naročniki, da storite isto
- Prispevajmo v PROLETARCEV tiskovni sklad in priporočajmo to tudi drugim
- Oglašajmo v PROLETARCU priredbe društev in druge stvari
- Naročite slovenske in angleške knjige in PROLETARCEVE knjigarnje
- Poskrbite, da si naroči AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojcem v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsakdo naj storji za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

DAN NAŠEGA LISTA

V WAUKEGANU

V NEDELJO 9. MAJA

PRIČETEK SPOREDA OB 3. POPOLDNE

Nastopajo milwaukeeški pevski zbor "NAPREJ", češki "FRANCE PREŠEREN", WAUKEGANSKI PEVSKI ZBOR in trio clevelandske "ZARJE".

Govornik JOŠKO OVEN.

Po sporedru večerja ZA VSE in prosta fer plesna zabava.

Vstopnina na koncert \$1. Samo za na ples 60c.

Koncertne vstopnice veljavne tudi zvečer.

Vstopnina za otroke do 12. leta 35c. Otroci v spremstvu staršev vstopnine prosti.

Vabljeni vsi z okrožij Waukegan, Chicago, Milwaukee, Sheboygan ter iz drugih bližnjih in tudi oddaljenih naselbin seveda!

To je prvič, da nastopajo v teh krajih ŠTIRJE slovenski pevski zbori iz treh različnih držav.

Na svidenje v Slovenskem narodnem domu v Waukeganu v nedeljo 9. maja

Kmečki upori in borba za "staro pravdo"

Petnajstega februarja 1573 leta je bil na Markovem trgu v Zagrebu usmrčen vođa slovensko-hrvaškega kmečkega upora Matija Gubec. Posadili so ga na želzni razbeljen prestol, kronali ga z žarečo krono in ga končno razčeterili.

Kje so veroki kmečkih uporov, ki so od 14. stoletja dalje z menjajočo silo plameli v mnogih evropskih deželah, dokler niso konec 18. stoletja ter v začetku 19. stoletja razplameli v velike revolucionarne pokrete, ki so zrušili fevdalni red?

V kmečkih uporih se je izrazilo dejstvo, da je postal fevdalni družbeni red zaradi razvoja blagovne proizvodnje in razvojem mest, ki so postala žarišče kulture in napredka, ne samo odveč, marveč tudi ovira vsemu razvoju. Ta red je onemogočal kmečkim množicam, da z viški svojih pridelkov sodelujejo v blagovni izmenjavi in hitrejšemu ustvarjanju novih družbenih oblik.

Položaj kmetov se je posebno poslabšal v 15. in 16. stoletju. Uvajanje denarnega gospodarstva v zameno z naturalnim je povzročilo nezaslišano izkoriscenje. Z denarjem si je lahko fevdalni gospod zadovoljil svoj pohlep po razkošju in bogastvu. Potrebe po oroožju, svili, čipkah, dragocenih predmetih so počajale vse večje, za kar je moral fevdalec dobiti denarna sredstva. Izkoriscanje kmetov se je povečalo, stopnjevalo. Prejsnja desetina se je potrojila, uveliča se nove davke na miline, mostnine, odveznali so kmetom zemljo, ki so jo obdelovali stoletja, ter gozdove in pašnike. Odvezeta je bila kmetom osebna svoboda gibanja, oddaljevanja iz kraja v kraj. Fevdalni gospod je lahko kmata kot vse ostalo blago zamenjal, ali prodal drugemu fevdalu. Telesne kazni so postale običajne za vsak najmanjši prekršek.

Razen vsega tega trpljenja je moral slovensko ljudstvo čutiti na svojih plečih obračunavanja med Habsburžani in celjskimi grofi, ki so zasedovali v vojnini pohodi svoje dinastične interese in razredne cilje. Način tedanjega vojskovanja je bil v tem, da so si med seboj vojskojoči vitezzi uničevali vasi in mesta, požigali jih in ropali. Seveda je pri tem trpel kmet tlačan, ker je bil nezavarovan pred vsemi takimi izpadi. Gospodarsko stanje kmetov se je slabšalo. Stalni turški napadi pa so še bolj ustavili skoraj vse gospodarsko udejstvovanje.

Vse to je vodilo kmete v samoorbrambo. Ko neposreden vzrok so bila zverstva fevdalca Tahija v Stubici. Razvneli so se kmečki upori. Borili so se za "staro pravdo", za pravice, ki so jo imeli v starejši dobi, ko fevdalni pritisk še ni bil tako neznosen. Iz tega gesla borbe za staro pravdo pa je razvidno, da si kmet v svoji zavesti še ni mogel ustvariti slike novega družbenega reda. Toda taka je bila le zunanjina oblika kmečkih uporov, vsebina je pa bila globoko revolucionarna. Zahteve kmetov so bile na liniji družbenega napredka: zahtevali so odpravo carin, kar pomeni uvajanje svobodne trgovine, osvoboditev tlake, desetine in drugih dajatev, torej odpravo fevdalnih odnosov. Hoteli so postaviti svojo oblast. Zahtevali so enakost vseh ljudi. Gešle upornikov je bilo: "Ko je Adam oral in

Čemu v tej deželi je treba takih naredb? Saj komunistična stranka nima v Kongresu in ne v legislaturah posameznih držav nobenega poslanca!" Njeno časopis je v primeri s kapitalističnim neznanom. Unije so pod vodstvom ljudi, ki verujejo v kapitalizem in pobijojo "komunistične tendence".

S to demokratično vsebino, ki je značilna za vse kmečke upore tiste dobe, je prepojena tudi borba, ki jo je vodil kmečki vođa Matija Gubec. V hrvatskem Zagorju ter slovenskem Posavju je leta 1572 dvignil na upor kmečke množice, ki so se organizirale v vojsko, ki je bila oborožena z vilami, kosami ter sekiram. Torej skoraj goloroki so se dvignili proti dobro oboroženim nemško-maďarskim knezem, cesarskim landsknechtom in domaćim izdajalcem. Borili so se hrabro in vztajno, toda njihovi vojski je manjkal enotna organizacija, manjkal jim je družbenja sila, ki bi mogla proti napadom fevdalne reakcije postaviti v bran zdrževne napore vseh protifevdalnih slojev hravatstva in slovenskega naroda. V zvezi s tujim in domaćim sovražnikom kmečkega ljudstva je leta 1573 fevdalcem uspel zadušiti upor svojih tlačanov. Toda duha Matije Gubca niso mogli zadušiti. To nam dokazuje upor leta 1596 pri Novem mestu, 1627 na Tolminskem, 1653 na Stajerskem, 1662 na Kočevskem ter zadnji večji upor v Tolminu 1705, ki ga je vodil Ivan Gradnik.

Kmečke množice so bile po teh uporih še bolj izkoriscane, pogrezoale so se v vse večjo bedo in siromaštvo. Fevdalni oblikam izkorisanja delovnega ljudstva so se pridružile še nove oblike. Toda iz propadlih kmetov, izgnanih iz rodne grude v mestu, se je porajala nova družbena sila, delavstvo, najnaprednejši razred v zgodovini. In ta razred je danes skupno s kmečkimi množicami na celu borbe za dokončno osvoboditev delovnega ljudstva. M. S.

Zvezni kongres v pripravah za uvedbo "policiske" države

(Nadaljevanje s 1. strani.) načena pod to kategorijo, sploh ne mogla eksistirati. Bilo bi torej veliko poštenejše, če bi omenjeni odbor vse take stranke preprevedal, namesto da jih začavlja po ovinikh.

Dalje predlog kongresnega odbora prepoveduje najemati "komuniste" v vladne službe in da se mora odsloviti vsakega, čim se ga osumi, da ni zvest tradicijam te dežele. Pod to kinko je bilo vrženih iz vladnih služb že na tisoče delcev, znanstvenikov in drugih, ne ker so komunisti, ampak ker imajo "sopotniške" tendence.

Komunistom se po tem predlogu ne bi smelo izdajati potnih listov in tiste državne uradnike, ki jim jih bi dali, bi se moralo kaznovati.

Komunistična stranka se bi moral registrirati pri justičnem departmaju in predložiti imena ter naslove vseh svojih članov.

Istemu oddelku se bi morale prijaviti tudi vse "sopotniške" organizacije z imeni in naslovimi odbornikov, in ako bi justični departmaju zahteval, tudi imena in naslove članov.

Način so se otresli svojega prejšnjega nepopularnega imena in ob enem pa ustvarili s tem pogoju, da se jim pridružijo kongresna odseka, toda v koliko bodo držale, ali ako bodo sprejeti, je odvisno od kongresa v celoti in nato od sodišč.

Stari red v strahu

Se cela vrsta drugih policijskih naredb je v tem predlogu kongresnega odseka, toda v koliko bodo držale, ali ako bodo sprejeti, je odvisno od kongresa v celoti in nato od sodišč.

10-inch records 79¢ COD, plus postage

- C-1201 Be happy, polka
- Bye-bye-baby, polka
- C-1214 My honey is wandering in Tyrol; St. Clair polka
- C-1220 Too fat polka; Jolly polka
- F. Yankovic and his orch
- C-1192 Alpine waltz
- Lampighters' polka
- C-1211 Village tavern polka
- Lumberjack — polka
- C-1215 Marianna polka
- Hill and mine polka
- F. Zajc and his Polkateers
- T-105 Silk Umbrella polka
- Linden Tree — waltz
- T-106 Tivoli Park Polka
- Village Square Polka
- T-114 Red Wine — Polka
- Edelweiss waltz
- Ernest Benedict Quartet
- R-574 Na Marjance, Polka
- Clarice (Clara) Polka
- Clevelandski Valček
- Male Noček, Polka
- J. Perush and his Tav. Band

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in US, by the best Slovene artists, to:
PALANDECH'S
536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

komunistične stranke niso mogli dobiti kaj številno pristašev, smatrajo pa, da se jim bo to posrečilo v okviru svoje sedanje reorganizacije.

Njihov boj je osredotočen v glavnem proti anglo-ameriško-francoski okupacijski oblasti, ker štiti v Nemčiji star red in ga znova utrujejo, kakor po prvi svetovni vojni. In udarajo po Kurtu Schumacherju, češ, da n je g o v-a socialdemokratska stranka ni drugo kot dekla ameriške kapitalizma.

Nekateri pustijo po štiri in več poganjkov, kar pa ni pravilno, pustili naj bi kvečjemu 2-3 močne poganjke, toda tudi z enim rođodjavljeno prav tako dobro.

Paradižnik zahteva veliko vlagi v zemlji, zato mu moramo ob suši mnogo prilivati. Dobro je tudi, da mu damo kalijevico, ki raztopljen v vodi. Za deset rastlin porabimo približno 5 dkg kalijevico soli, ki je raztoplito v 10 litrov vode. Potrebno je tudi, da zemljo večkrat zrahjamo, da voda laže pronica ter ima zrak prest dostop. Jeseni odštipemo poganjkom vršičke, da pospešimo zoritev še poslednjih plodov.

Zelo važno delo je tudi škropiljenje z modro galico in apnom (kot uporabljamo za trte) proti glivi — (*Phytophthora infestans*) in sicer škropiljenje vlažnih letih 4-krat (drugače zadostuje 2-3-krat), če hočemo dosegeti povolen pridelek. Prvič škropimo z 1%, pozneje z 2% tekočino. Omenjena glivica se pojavi na spodnji strani listov, kar pri škropiljenju upoštevajmo. Na listih se po okužbi pojavi lis, ki se vedno večajo, dokler listov ne uničijo. Napadne plodove spoznamo po temnorjavih in črnih pikah, ki se zelo hitro večajo ter povzročajo gnitje in odpadanje plodov.

Tudi paradižnikov je mnogo vrst s sadovi raznih oblik, in sicer lahko debeli in drobno rebasti, gladiki, okrogli, ploščati in jajčasti ter nosijo razna imena.

Najslabše kolo v vozu dela največ rotopata. — Ben Franklin.

Najcenejše blago na svetu sta danes: človeško meso in človeška kri.—Eugene V. Debs.

Svicaški list o zatiranju koroških Slovencev

Svicaški list "Vorwaerts" je objavil članek o germanizaciji koroških Slovencev po prvi svetovni vojni. List pravi, da so se koroški Slovenci edini v Hitlerjevem rajhu upirali z orložjem in pritegnili tako nase močne nemške vojaške sile. Koroški partizani so ogrožali prometne zvezde v Balcanom in Italijo. Slovenci niso opustili niti ene priložnosti, da se ne bi glasno izrekli za priključitev k slovenskemu narodu in Jugoslaviji. Koroški Slovenci tudi po Hitlerjevem porazu nimajo svojih pravic in se danes ne smejo izdajati svojih glasov.

Zelena

Zelena, ki ji pravijo na Slovenskem navadno šelen, spada k najbolj plemeniti zelenjadi v našem vrtu. Poleg svojega izjemnega okusa ima tudi veliko zdravilno moč. Pogosto uživana zelena je zelo koristno za tiste, ki trpijo na revmatizmu. Zelena je več vrst. Najbolj je priporočljiva praška orjaška zelena. Ta napravi v ugodni zemlji zelo debelo in gladke gomolje, malo korenik in malo zelišča.

Zelena ljubi mastno, zelo gnojno in globoko prekopano zemljo. Pusti zemlji napraviti majhne gomolje, veliko korenik in malo zelišč. Zeleni moramo v vrtu določiti najboljše mesto. Zeleno presajamo. Setev za razsad napravimo v mesecu marecu, najbolje v toplo leto. Kali počasi; večkrat trajata nekaj tednov, preden sema izkali. Ko so rastline nekoliko obrasle, izravljemo preposekte nikle. Tu ostanejo rastline, dokler se dovolj ne okrepijo, nato jih razsadimo na stalno mesto. Pri sajenju moramo paziti, da restin ne sadimo pregloboko. En cent-

meter ali dva naj koren gleda iz zemlje, ker pregloboko vsajena zelena ne napravi nikdar delih gomoljev! Rastline naj bodo 40-50 cm oddaljene druga od druge. Ko jih vsadimo, moramo mladim rastlinam dobro zlatiti; tudi pozneje ob suši moramo dobro zlatiti; zeleni tudi zelo koroški zaviranje z gnojnicami, teda le ob deževnem vremenu.

V oktobru zelena dozori in je godna za klet, kjer se dolgo drži.

Let's Flatter Mother This Time

One could hardly avoid knowing that Sunday, May 9 will be Mothers' day, and that for something personal and flattering Mother wants flowers that day. The florists tell us that for the first time since the shortage-plagued war times, there are enough flowers to provide a bouquet or corsage for every mother in the land. Local flower shops are particularly well stocked, and the prices are lower than at Mother's day last year. That's especially good news for our readers in these time of rising prices.

Flowers never fail to please Momma whether they're Pop's favorite red roses, daughter's gift of those lovely miniature roses or a young son's excited offering of a carnation corsage. And she will be certainly starry-eyed if you give her orchids or gardenias. The lavender orchids are reasonable priced this year, and if you're in the chips you might settle for one of the luscious hybrid orchids that run to a little more money. Camellias also come naturally to mind when the gift is a corsage, but this year it seems the camellia season will close before Mother's holiday arrives.

If a party is being planned for Mother, no doubt she will welcome a practical note in her flowers—an artistic arrangement or centerpiece which can be placed on the party table or at a favorite place in the living room. The seasonal varieties for this gift are snapdragons, double-flowering stocks, sweet peas and gorgeous tulips.

DON'T HEAT YOUR HOUSE TO HEAT YOUR WATER!

...get an Electric Water Heater!

AKO NA POMLAD je mečete v vaš furnaz za dobivanje vroče vode, tedaj to dešte na težaven način. Čemu ne vzezi živiljenja zlahka ... biti hladni ... in vzhodu temu imeti dovolj vroče vode? Ne dopustite, da bi vam vaš furnaz oviral vroče vodo ... dobiti si električni vodo-grelnik!

Udobne vroče vode vam je na razpolago čim si dobiti avtomatični vodni grelnik primerne velikosti. Pomivanje-posode, pranje in čiščenje vam bo olajšano čim si zagotovite dovolj vroče vode ves dan in vsak dan. Ni vam treba čakati nanjo, ona čaka na vas!

Ni treba nobenih vez z dimnikom. Peč za grijanje vode je lahko instalirana v vaši kuhinji, v kleti ali kjer že.

Vnajnji stran te naprave za vročo vodo ostane čista in hladna zaradi insulacije, ki je toliko močna kot jo imajo termo-steklenice.

Obiščite prodajalne z avtomatičnimi grelnimi napravami čim prej. Vsak Edison store jih ima na razpolago.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

pisite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWNDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

DDP

NO. 2114.

Published Weekly at 2301 So. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL., MAY 5, 1948.

OL. XLIII.

Planning Controls for You

In the current issue of "U. S. News," a weekly magazine designated, mainly for the business trade, is assurance to the middleclass that they still have a few more months to be relatively "free."

After detailing the many billions that are to be spent for foreign relief and for militarizing the good old U.S.A., the writer hopefully says that "outlook is that the country can coast along until after elections without any greater need for controls."

The implications contained in that statement are insulting—if you have any dislike to being managed. What it means is that the lawmakers who serve the interests of profit-takers are clever enough to lay off of us all until after the election is safely in the bag. Then they'll get busy with the chains.

Labor officialdom is very much concerned about the Taft-Hartley law right now. In many sections of the nation they are out to defeat every lawmaker who voted for it, although the CIO contingent is not too keen about supporting their "friend," President Truman, who vetoed it. Moreover, despite the fact that more Democrats voted to override Harry S. than to sustain his veto, the unions, for the most part, doggedly and desperately are placing their faith in Democrats.

We call attention to the "U. S. News" hint that something is going to be doing after the November vote-collecting because that is what we have been warning about for a long time.

There is good reason to believe that the years lying immediately ahead will find the people saddled with controls—even if there is no shooting war—that will make the Taft-Hartley Act look like an emancipation proclamation.

We take this view of the future because the capitalist system can no longer function in a free society. The obligations, past, present and future, with which this old system is burdened will make it increasingly necessary that the common people be held on a rather taut leash.

What are those obligations? Well, for one thing, there is the enormous national debt running close to \$300 billions. Then there is the plan to give billions in real wealth (goods that are made in American industries) to other nations. And there looms directly ahead with gloomy certainty a "defense" and militarization program of 14 and a quarter billions of dollars—with increasing amounts in the years that follow. Again quoting from the "U. S. News," the "defense budget very likely will exceed \$19 billions when completed" and "as now being outlined may pass \$22 billions by 1951."

Common people will get a better idea of what such spending will mean to them if they forget about dollars and think of services and the good that service alone can produce.

Certainly, the things that go to other countries will not be available for Americans. Neither will the products of munition and armament plants. People may get good enough wages for producing airplanes and guns and soldiers' clothing, but they won't have as much to buy even if they have the dollars to pay out.

The controls that may therefore be expected should differ in no essential from those that were in effect during the war. They probably will include rationing, wage controls and job controls—all of which, in time of "peace," fit better with the pattern of totalitarianism than with democracy.

Of course, as business men are now being told, the politicians will try to "coast along" until you elect them before buckling their halter on you and putting a false bottom in your nose bag.—Reading Labor Advocate.

"Protocol M" Teaches a Lesson

A few months ago, the British Secret Service handed newspapers copies of "Protocol M," and said it was an official Communist plan to seize power in Germany. Now the British spy agency says it was fooled—the protocol is a "forgery, written by a German anti-Communist."

Doubtless the "Reds" have plenty of plans for Germany, but this incident has a lesson for the American people and their government.

Europe and other parts of the world are full of spies, would-be spies, and shady characters who simply want to make some quick and easy money. One way is to peddle hair-raising "information" to the "intelligence services" of Britain, the United States, Russia and other countries.

As men who have had experience in this field know, many spires are "double agents," who run back and forth telling tales to both sides. In Germany, for example, they sell their wares to both the United States and Russia. The more frightening their stories, the better they find their market.

The British international spy organization is the oldest and most experienced in the world. If it could be fooled by a "forger," what of our comparative amateurs?

These shadowy "agents," some of very dubious character, help shape our government's policies and public opinion. Some day a "Protocol M," cleverly forged and "planted," could touch off a Third World War.—Labor.

Coal Miners and Vanity Fair Owners

A few weeks ago while a Federal Judge was using the power of government to force working men to serve private industry as coal miners, a minor tragedy hit close to 500 Reading families.

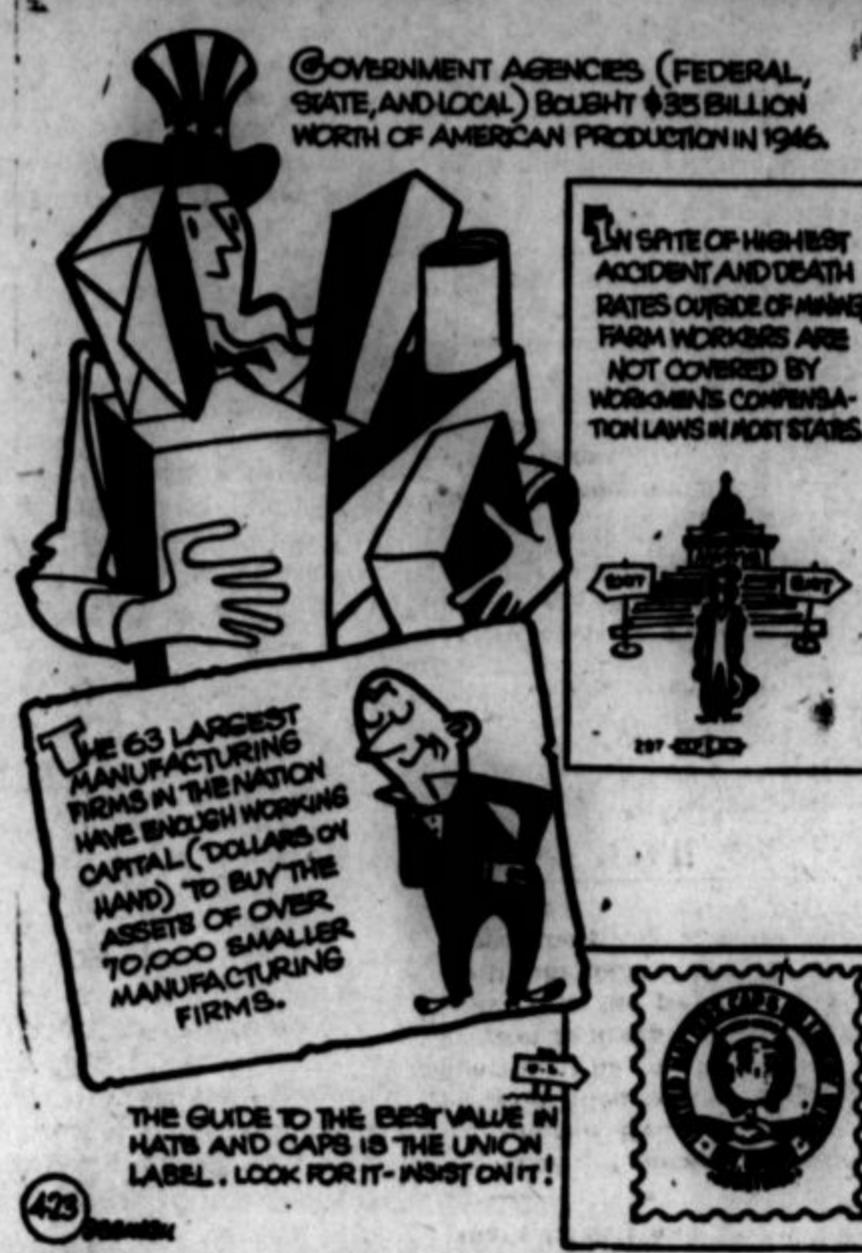
The private owners of Vanity Fair Mills, a local corporation, posted a notice and closed its doors. Unemployment came to the affected workers, some of whom had spent their best years in the service of that concern, like a bolt from the skies. No warning had been given. The owners merely decided that their own interests would be best served by stopping production at the Reading plant.

Did Judge Goldsborough or any of the local judges use their offices to "apply the heat" of judicial pressure and order Vanity Fair's owners to stay in business. They did not! Jobs are not important when they are scrapped by owners. It is only when workers make the decision to stop working at the Reading plant.

Understatement
Driver: "It's great, speeding along like this. Don't you feel glad you're alive?"

Passenger: "Glad isn't the word working that idleness becomes a—I'm amazed."

THE MARCH OF LABOR

NAM Says 14 Million Stockholders— But 61,000 Get Gravy

A man we know who is handy with a pencil has been doing some figuring on Natl. Assn. of Manufacturers figures. He has analyzed a recipe concocted and highly touted by the NAM—and finds that it is based on an ancient 50-50 formula for rabbit pie. (The formula: one rabbit and one horse.—Ed.)

Seems a short time ago the NAM came up with a new figure—14,000,000 stockholders in America. That's supposed to prove that high profits are good for the country because they go to so many people—widows and orphans and such.

Confidently, this friend who knows about these things says the 14,000,000 figure is probably padded—lots of duplication, he says—but we won't argue about that. We'll just take the NAM figure at face value for the moment.

Now the Securities and Exchange Commission, a government agency and an institution in whose statistics we have much more confidence than we do in NAM, says that 61,000 people get half of the dividends from American corporations.

Get it?—14,000,000 stockholders, but 61,000 of them get half the gravy.—(From the United Automobile Worker, CIO.)

PEOPLE DO IT

By HENRY JONES

almost complete ignorance people have of the relation between wages and prices—that higher wages on the whole will not raise prices, but will reduce profits causing the prices of products of the most mechanized industries to drop enough to balance the rise there would be in price of the product of the less mechanized industries. But even the labor leaders and the labor economists seem to forget that's how it has to work out.

We're not imperialists. Secretary of Interior Krug has turned down a claim filed on the moon. The Department has no land office in that region to accept the necessary affidavits as to personal familiarity with the land. Now if Ickes had been there . . . (From Industrial Worker.)

What's It All About?

By J. P. McEVOY

Rushin' to the office, rushin' out to eat,

Rushin' back an' rushin' home,

Down the rushin' street.

Rushin' up an' rushin' down, rush-

in' in an' out,

Say, what's all the rushin' fer?

What's it all about?

Rushin' after money, rushin' after fame;

Climbin', pushin', shovin'.

It's a dizzy game.

Steppin' on each other's heels, let me by—

Look out!

Say, what's all the rushin' fer?

What's it all about?

What's the use of rushin'? Let us loaf a while,

Watch 'em push, an' run an' grab,

We'll just sit an' smile.

As they scramble down the road,

gaily we will shout;

Say, what's all the rushin' fer?

What's it all about?

PUBLIC RELATIONS: First U. S. Steel, then Westinghouse Electric say they're going to lower prices. Then they say we can't do that and give our workers who produce these goods an increase to catch up with the previous rise in the cost of living. Steel workers don't eat I-beams for breakfast. Haven't followed it close but there's some mystery that the more of these headlined price reductions there are, the more money we have to pay for everything we buy. Of course those steel workers went into negotiations with that handicap—an agreement not to strike this year. Biggest handicap of all though is the public relations angle exploited by the companies—the of wartime.

Stage Concert in Waukegan Sunday

WAUKEGAN, Ill.—Sunday, May 9, promises to be an exceptional day for our people here and in neighboring localities. On this day four singing groups will participate in a program designed to appeal to all that will attend this unique affair.

In reality this will be a Spring Singing Festival to be staged in the Slovens Auditorium here, beginning at 3 p.m. The four singing groups participating are Napier of Milwaukee, Preseren of Chicago, the Waukegan SNH Singers, and a Zarja Trio from Cleveland. Each will render a selection of popular and semi-classical numbers that will delight our hearts. The fact that each group comes from a different locality assures ample variety of songs for all.

The guest speaker during the intermission will be Joseph Oyen of Chicago, an old-timer and popular figure in our circles.

A cordial invitation is extended to all music lovers throughout Chicagoland—Waukegan, Milwaukee, Sheboygan, La Salle, Chicago and other localities—to attend this rare performance. Following the concert, there will be dancing to the music of a lively orchestra.

Admission is \$1; for dance only, 60c. The affair is sponsored by the Educational Bureau of JSF, its clubs and lodges in this region for the benefit of Proletarec newspaper. Come and treat yourself to a splendid program of music and song, Sunday, May 9.

THE COMMITTEE

Noted Lecturers to Appear in Cleveland

CLEVELAND, O.—When the subject of postwar Europe comes up, in your presence, are you able to "dig in" with the rest of them, or do you, as so many of us do, sit there like the proverbial bump on a log, soaking in all the facts without contributing anything to the conversation. Wouldn't you like to be able to keep up your end, especially when you know that all your facts are absolutely unbiased and straight from the shoulder?

Well, if your answer to the latter question is a decided "yes," remember the date, Wednesday, May 12th. Set that date aside for the purpose of educating yourself in the most enjoyable way imaginable.

Honorary "teachers" for the occasion, will be two of the most charming personalities you have ever been privileged to see and hear. They are Mr. and Mrs. Donald L. Hesson. Believe me, they are well able to do full justice to the subject of postwar Europe, having recently returned from eight months in Europe, covering England, France, Czechoslovakia, Italy and Yugoslavia. Their views are very definitely non-political and, as stated before, unbiased.

They invite a question and answer period after their discussion, which often proves to be the most entertaining feature of their visit.

These remarkable speakers, plus singers from ZARJA and GLASBENA MATICA, and an added attraction of one of our very well-known local orchestras, are all yours—FER FREE. Ainchu surprised?

Tack up this reminder where you'll be sure to see it.

The Date: Wednesday, May 12th.

The Place: Slovenian National Home, East 65th & St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

The Time: 8:00 P.M.

Guests: Mr. Donald L. Hesson, and his wife, Marie Seton

Your Hosts: English Speaking Lodges of various Cleveland fraternal groups.

BRING A FRIEND
Alice Tekavec, Committee.

THE ELUSIVE H

"Not long ago," reports an American diplomat, "I dined with an English farmer. We had ham for dinner—baked ham—and most delicious, too. The farmer's son soon finished his portion and passed his plate for more. 'More 'am, father,' he said.

The farmer frowned: 'Don't say 'am, son; say 'am.' I did say 'am,' the lad protested. 'You said 'am,' cried the father fiercely. 'Am's what it should be. 'Am, not 'am.'

The farmer frowned: 'Don't say 'am, son; say 'am.' I did say 'am,' the lad protested. 'You said 'am,' cried the father fiercely. 'Am's what it should be. 'Am, not 'am.'

"At this juncture the farmer's wife turned to me with a little deprecating smile. "They both think they're saying 'am,'" she said.

More Take-Home Pay, But . . .

Pay checks distributed on and after Saturday will be slightly higher. Amounts withheld by employers for income tax purposes will be reduced. How much will depend on the amount of wages paid.

For example, a \$74-a-week breadwinner with two children will find his weekly income tax deduction reduced from \$5.50 to \$3.50. The new tax law, therefore, will give such a wage earner a "raise" in take-home pay of \$110 a year.

In receiving the added take-home pay, workers will be wise to keep two facts in mind:

1. The tax reduction bill will put 5 billion additional dollars in circulation. More dollars thus will compete for scarce necessities. President Truman believes this will cause prices to go even higher. If prices go up only 3 per cent more, the \$110 "raise" mentioned above will be wiped out.

2. While the \$74-a-week family man will receive a \$2 a week "raise," the income of the \$1,000-a-week man will be raised \$150 a week. The "little man" thus receives a 2.5 per cent increase, the "big fellow" a 15 per cent raise.

Republicans claim this disproportionate slicing up of the tax cut melon was necessary. They say the persons with higher incomes must be encouraged to invest money in increased industrial capacity and that such investment will step up production. Increased production is necessary to reduce prices.

That argument blows up, however, if the recipient of a \$7,500 annual tax reduction uses the increased purchasing power to buy yacht or build a swimming pool.

The Republican tax reduction was a piece of help-the-rich legislation. It was passed over President Truman's veto. President Truman favored a straight \$40-per-family-member tax reduction.

The increased amounts in weekly wages will look good for a while. If, however, the tax reduction bill forces prices to higher levels, Americans would be better off without the higher pay checks, which will be distributed starting Saturday.—Chicago Sun-Times.

Negroes, Jim Crow, and U.M.T.

"Treason against the United States," says the Constitution, "shall consist only in levying war against them, or in adhering to their enemies, giving them aid and comfort." Treason, said Senator Wayne Morse recently, is the indictment that would have to be brought against any one who might refuse to take part in a military-training program until Jim Crow is driven out of the armed forces. The Senator gave this warning to A. Philip Randolph, president of the Brotherhood of Sleeping Car Porters, after Randolph told the Senate Armed Services Committee that

he pledged himself to "counsel, aid and abet youth, both white and Negro, to quarantine any Jim Crow conscription system." Randolph gravely forecast that "a Jim Crow draft may only result in a mass civil-disobedience movement." When Morse—a liberal Republican who supports strong civil-rights legislation—uttered the threat of indictments for treason, Randolph replied that the civil-disobedience campaign would employ "non-resistance, non-cooperation, and non-participation" but "no overt acts."

"Many overt acts would result," Morse persisted, and Randolph agreed but said they would all be directed against Negroes. "That's a price we have to pay to get our democratic rights," he said.

"Many overt acts would result," Morse persisted, and Randolph agreed but said they would all be directed against Negroes. "That's a price we have to pay to get our democratic rights," he said.

"That's a price we have to pay to get our democratic rights," he said.

"Many overt acts would result," Morse persisted, and Randolph agreed but said they would all be directed against Negroes. "That's a price we have to pay to get our democratic rights," he said.

"Many overt acts would result," Morse persisted, and Randolph agreed but said they would all